

İnsan Ticaretine Karşı Hazırlanan Uluslararası Kamu Spotu Reklamları: Çocuk İstismarı Üzerine İnceleme

Caner ÇAKI*

Öz

İnsan ticareti kapsamında her yıl çok sayıda insan, farklı ülkelere çalıştırılmak üzere getirilmektedir. Kimi zaman insanların gönül rızası alınmadan baskı ve tehdit ile çalıştırılması söz konusu olabilmektedir. Bu süreçte uluslararası kuruluşlar tarafından insan ticaretinin önüne geçebilmek amacıyla kamu spotu reklamları hazırlanmaktadır. Özellikle insan ticareti boyutunda çocuk istismarını konu alan çok sayıda kamu spotu reklamı oluşturulmuştur. Çalışma kapsamında uluslararası alanda son dönemde çocuk istismarına karşı hazırlanan kamu spotu reklamlarında verilmek istenen mesajların ortaya konulması amaçlanmaktadır. Bu amaçla çalışmada farklı konu ve içerikte sekiz kamu spotu reklamı, nitel araştırma yöntemleri içerisinde yer alan göstergebilimsel analiz yöntemi kullanılarak incelenmiştir. Çalışmada Rus dilbilimci Roman Jakobson'ın göstergebilim kavramları ışığında kamu spotu reklamlarında verilmek istenen mesajlar detaylı olarak analiz edilmiştir. Elde edilen bulgularda kamu spotu reklamlarında genel olarak çocuk istismarına karşı farkındalık oluşturulmaya çalışıldığı görülmüştür. Diğer yandan kamu spotu reklamlarında hüznün duygusunun oluşturulduğu, oluşturulan hüznün duygusu ile de insanların, çocuk istismarına karşı harekete geçmesinin teşvik edildiği ortaya konulmuştur.

Anahtar Kelimeler: İnsan ticareti, çocuk istismarı, kamu spotu reklamı, kampanya

* Araştırma Görevlisi, İnönü Üniversitesi, İletişim Fakültesi, e-posta: caner.caki@inonu.edu.tr
ORCID: 0000-0002-1523-4649

The International Public Service Announcements Prepared for Human Trafficking: An Examination on Child Abuse

Caner ÇAKI*

Abstract

Many people have been brought to work from different countries within the scope of human trafficking every year. It is sometimes possible for people to be forced to work with pressure and threats without their consent. In this process, public service announcements have been prepared by international organizations in order to prevent human trafficking. Especially numerous public service announcements were prepared about child abuse in the dimension of human trafficking. Within the scope of the study, it was aimed to reveal the messages given in public service announcements prepared against the human trafficking in the international field recently. For this purpose, eight public service announcements in different subjects and contents were analyzed using the semiotic analysis method. In the study, the messages intended to be given in public service announcements were analyzed in detail in the light of semiotic concepts of Russian linguist Roman Jakobson. According to the findings, it was seen that it was tried to raise awareness against child abuse in public service announcements. On the other hand, it was revealed that the sense of sadness was formed in public service announcements and the sense of sadness formed encouraged people to take action against child abuse.

Keywords: *Human trafficking, child abuse, public service announcements, campaign*

* Research Assist., Inonu University, Faculty of Communication, e-mail: caner.caki@inonu.edu.tr
ORCID: 0000-0002-1523-4649

Giriş

Çocuk istismarı, çok geniş ve kapsamlı bir konuyu ifade etmektedir. Nitekim bir çocuğun bakıcısı tarafından fiziksel olarak kötü muamele görmesinden, öğretmeninden psikolojik baskı görmesine kadar pek çok konuyu içerebilmektedir. 2017 yılında, Dünya Sağlık Örgütü (WHO), 2 ila 17 yaşları arasındaki 1 milyar kadar çocuğun fiziksel, duygusal veya cinsel şiddete maruz kaldığını tahmin etmektedir (PBC, 2019). İnsan ticareti boyutunda değerlendirildiğinde çocuk istismarı, bir çocuğun zorla alıkonarak fiziksel, zihinsel(psikolojik) ve cinsel olarak istismar edilmesini ifade etmektedir. İnsan tacirlerinin elinde bulunan çocuklar para karşılığında emek ve cinsel sömürü boyutunda mağdur edilebilmektedir. Uluslararası alanda yasal bir suç olarak kabul edilmesi ve cezasının pek çok ülkenin yasasında ağır olmasına karşın, insan ticareti boyutunda çocuk istismarının oranı günümüzde oldukça yüksektir. Uluslararası Çalışma Örgütü'nün 2016 yılı verilerine göre dünya genelinde 40,8 milyon kişinin insan ticareti mağduru olduğu tahmin edilmektedir. Bu sayı içerisinde insan ticareti mağduru her dört kişiden birinin de çocuk olduğu aktarılmaktadır (ILO, 2019). İnsan ticareti boyutunda çocuk sömürüsünün önlenmesine yönelik ulusal ve uluslararası yasaların yetersiz kalması neticesinde resmi ve resmi olmayan kurumlar çocuk sömürüsünün önlenmesine yönelik farkındalık kampanyaları hazırlamaktadır. Özellikle bu süreçte çocukların fiziksel, zihinsel ve cinsel istismarını önlemeye yönelik kamu spotu reklamları hazırlanmaktadır.

Çocuk istismarı ile ilgili olarak son on yılda uluslararası alanda çok sayıda akademik çalışmanın yapıldığı görülmektedir. Bu çalışmalarda; Annerbäck vd. (2010), çocuğun fiziksel istismarının karakteristik özelliklerini; Conley ve Duerr Berrick (2010), toplum temelli çocuk istismarını önlemeyi; Kimbrough vd. (2010), çocuk istismarı mağdurları için farkındalık girişimini; Heim vd. (2010), çocuk istismarının nörobiyolojik ve psikiyatrik sonuçlarını; Moylan vd. (2010), çocuk istismarı ve aile içi şiddete maruz kalma durumunu; Hornor (2010), çocuk cinsel istismarını ve sonuçlarını; Fontes ve Plummer (2010), kültürel boyutta çocuk istismarını; Lalor ve McElvaney (2010), çocuk cinsel istismarı, önleme ve tedavi program-

larını; Sousa vd. (2011), çocuk istismarı ve çocuğun aile içi şiddete maruz kalmasını; Manchikanti Gómez (2011), çocuk istismarı ve ergen şiddetini; Maniglio (2011), intihar boyutunda çocuk istismarını; Pösö (2011), Finlandiya’da çocuk istismarı ile mücadeleyi; Robboy ve Anderson (2011), kuşaklararası çocuk istismarı ve çocuk istismarıyla başa çıkmayı; Sugaya vd. (2012), çocuk fiziksel istismarı ve yetişkin ruh sağlığı; Katz vd. (2012), çocuk istismarını açıklayan veya açıklamayan çocukların sözel olmayan davranışlarını; Stalker ve McArthur (2012), çocuk istismarı, çocuk koruması ve engelli çocukları; Smallbone vd. (2013), çocuk istismarının önlenmesinde politika ve uygulamayı; Pérez-Fuentes vd. (2013), çocuk istismarının yaygınlığını; Zeuthen ve Hagelskjær (2013), çocuk istismarının önlenmesini; Barth vd. (2013), çocuk istismarının yaygınlığını; Cashmore ve Shackel (2013), çocuk cinsel istismarının uzun vadeli etkilerini; Chan vd. (2013), Çin’de çocuk cinsel istismarının çocuk mağduriyeti ile ilişkilendirilmesini; Al Odhayani vd. (2013), çocuk istismarının davranış sonuçlarını; Breiner (2013), çocuk istismarının tarihini; Stein (2013), suç boyutunda çocuk istismarını; Afifi vd. (2014), Kanada’da çocuk istismarı ve zihinsel bozuklukları; Klevens vd. (2015), çocuk fiziksel istismarının azaltılmasına yönelik politikaları; Ji ve Finkelhor (2015), Çin’de çocuk fiziksel istismarının yaygınlığını; Aydın (2015), Türkiye’de çocuk istismarını; Mendelson ve Letourneau (2015), çocuk cinsel istismarının ebeveyn odaklı önlenmesini; Nemeroff (2016), çocuk istismarının nörobiyolojik ve klinik sonuçlarını; Caslini vd. (2016), çocuk istismarı ile yeme bozuklukları arasındaki ilişkiyi çözmeyi; Bywaters (2016), yoksulluk boyutunda çocuk istismarını; Powell (2018), internet ve çocuk istismarını incelemiştir.

Çocuk istismarı ile ilgili akademik literatür kapsamlı olarak incelendiğinde, akademik çalışmaların genel olarak çocuk istismarının yol açtığı sağlık sorunları üzerine yoğunlaştığı görülmektedir. Diğer yandan literatürde çocuk istismarına karşı hazırlanan kamu spotu reklamlarını ele alan herhangi bir akademik çalışmaya rastlanılmamıştır. Bu çalışmada çocuk istismarını konu alan kamu spotu reklamlarının çocuk istismarını önlemeye yönelik rolü ele alınmıştır. Bu amaçla son yıllarda ulusal ve uluslararası kurumlar tarafından çocuk istismarına karşı hazırlanan kamu spotu reklamları

rı göstergebilimsel açıdan analiz edilmiştir. Çalışmada, çocuk istismarının nasıl sunulduğu, hangi mesajların verildiği, çocuk istismarının meydana getirdiği olumsuzlukların nasıl aktarıldığı ve kitlelerin çocuk istismarına karşı nasıl uyarıldığına ortaya konulması amaçlanmıştır. Bu açıdan çalışmada “Kamu spotu reklamlarında çocuk istismarı nasıl sunulmaktadır?” sorusuna yanıt verilmeye çalışılmıştır. Çalışmanın evrenini çocuk istismarına karşı hazırlanan tüm kamu spotu reklamları oluşturmaktadır. Buna karşın tüm kamu spotu reklamlarına ulaşmanın güçlüğünden dolayı amaçlı örneklem metodu kullanılarak belirlenen sekiz kamu spotu reklamı çalışmada incelenmiştir. Bu süreçte kamu spotu reklamlarında verilen mesajın evrensel nitelik taşımasına, göstergebilimsel açıdan incelenebilecek boyutta olmasına ve son dönemde hazırlanmış olmasına dikkat edilmiştir. Diğer yandan farklı kurumların kamu spotları üzerinden incelemede bulunmuş, benzer kurumların kamu spotu reklamları çalışmanın dışında tutulmuştur. Çalışmada elde edilen bulgular, kamu spotu reklamlarının çocuk istismarının önlenmesindeki rolünü ortaya koyması bakımından önem taşımaktadır. Nitekim çalışmanın, ilerleyen dönemde Türkiye’de resmi veya resmi olmayan kurumlar tarafından hazırlanması muhtemel çocuk istismarını konu alan kamu spotu reklamları için önemli bir kaynak teşkil edeceği düşünülmektedir.

1. Çocuk İstismarına Genel Bakış

Çocuk istismarının geçmişi çok eski zamanlara dayanmaktadır. Buna karşın çocuk istismarı kavramının ön plana çıkması ve çocuk istismarına karşı uluslararası faaliyetlerin etkin bir şekilde yürütülmesi, 20. yüzyılın ikinci yarısından itibaren gerçekleşmeye başlamıştır. Ulusal ve uluslararası alanda çocuk istismarının önlenmesine yönelik yasalar çıkarılmış ve çocuk istismarına yol açan veya destek verenler için ağır cezalar getirilmiştir. Diğer yandan uluslararası alanda çocuk istismarına yönelik farkındalık oluşturmak amacıyla başta sivil toplum kuruluşları tarafından olmak üzere çok sayıda kampanya yürütülmüştür. Buna karşın çocuk istismarı yaygın şekilde sürmektedir (Tiyyagura vd., 2015, s. 447).

Çocuk istismarı, çocuğa yönelik fiili zararı kapsamaktadır. Bu süreçte çocuk zihinsel ve/veya fiziksel olarak mağdur olabilmektedir. Dün-

ya Sağlık Örgütünün (WHO) tanımına göre çocuk istismarı; 18 yaşın altındaki çocuklar için meydana gelen her türlü fiziksel ve/veya duygusal kötü muamele, cinsel istismar, ihmal ve ticari veya diğer istismar türlerini içeren, çocuğun sağlığı, hayatta kalması, gelişimi, sorumluluk, güven, güç veya onuruna bir ilişki bağlamında gerçek veya potansiyel zarar veren istismar ve ihmal olarak tanımlanmaktadır (WHO, 2019a). Çocuk istismarı çocukların fiziksel olarak yaralanmalarına veya sakatlanmalarına, zihinsel olarak problemler yaşamalarına, sinir sistemlerinin bozulmasına, bağışıklık sistemlerinin zarar görmesine ve hatta ölümlerine neden olabilecek olumsuz sonuçların ortaya çıkmasına yol açabilmektedir. Çocuklar, çevrelerinde yaşananlara karşı duyarsızlaşabilmekte, yaşama istekleri azalabilmekte, kendilerini sessizliğe bırakabilmekte, çevrelerindeki korku ve paranoya ile yaklaşabilmekte, kimi zaman da kendilerine yönelik en ufak bir tepkiye şiddetle karşılık verebilmektedir. Bu süreçte çocukların bilişsel gelişiminde önemli sorunlar yaşanabilmekte, derslerindeki performanslarında ciddi düşüşler yaşanabilmekte, çocuklar akıl sağlığı sorunları ile karşılaşabilmektedir (WHO, 2019b).

İnsan ticareti boyutunda ele alındığında ise çocuk istismarı kavramı farklı boyutlara gidebilmektedir. İnsan tacirleri tarafından kontrol altına alınan çocuklar, dilendirilme, silahlı eylemlere katılma, ağır şartlar altında çalışma vb. pek çok farklı şekilde istismara uğrayabilmektedir. Çocuklar, bu süreçte baskı ve tehdit yoluyla çalışmaya zorlanabilmekte ve emek sömürüsüne maruz kalabilmektedir. Özellikle online ortam, çocuk istismarı konusunda önemli bir tehdit oluşturabilmektedir (Martin ve Alaggia, 2013, s. 398). Aileleri olmayan veya ailelerinden uzakta olan çocuklar, insan tacirleri için önemli birer hedef haline gelebilmektedir. Çocukların fiziksel olarak kendilerini savunmayacakları, baskı ve tehdit ile çalıştırılabilecekleri düşüncesi nedeniyle insan ticareti boyutunda çocuk istismarı önemli bir boyut kazanmıştır.

2. Çocuk İstismarının Türleri

Çocuk istismarı genel olarak fiziksel, zihinsel ve cinsel olmak üzere üç başlık altında toplanmaktadır.

2. 1. Fiziksel İstismar

Fiziksel istismar, bireyin fiziksel olarak zarar görmesine yol açacak davranışlara maruz kalmasını ifade etmektedir. Fiziksel istismara uğrayan birey, belirli bir eylemin gerçekleşmesine yönelik tehdit ve baskıya uğramaktadır. Bu aşamada bir eylemin gerçekleştirilmesini sağlamak için bireye fiziksel olarak zarar verecek şekilde gerçekleştirilen her türlü eylem, fiziksel istismara girebilmektedir. Diğer yandan bireyin tehdit ve baskıyla bir eylemi gerçekleştirirken maruz kaldığı yaralanmalar da fiziksel istismarın bir sonucu olarak ortaya çıkmaktadır. Çocukların fiziksel istismarı, pek çok farklı şekilde gerçekleşebilmektedir. Çocuğun ebeveyninden maruz kaldığı bir tokattan, insan tacirleri tarafından maruz kalınan şiddet eylemlerine kadar çocukların fiziksel istismarı geniş bir yelpazede değerlendirilebilmektedir. İnsan ticareti boyutunda çocukların zorla çalıştırılması sürecinde fiziksel istismara uğramaları söz konusu olabilmektedir. Çocukların insan tacirlerinin elinde özgürlüklerini kaybetmesi, fiziksel istismara açık hale gelmelerine yol açmaktadır. Özellikle insan tacirlerine çalışmama konusunda direnen veya istenilen bir eylemi gerçekleştirmekte gönülsüz davranan çocukların harekete geçirilmesi sürecinde fiziksel şiddete başvurulabilmektedir. Çocukların kötü muameleye maruz kalması, fiziksel bozulmanın yanında duygusal ve sosyal bozulma ile de ilişkilidir (Mac-Millan vd., 2013, s. 14). Çocukların fiziksel istismara maruz kalması durumunda, çocuklarda kişilik bozuklukları, aşırı çekingenlik, yoğun stres vb. sağlık problemleri ortaya çıkabilmektedir.

2. 2. Zihinsel İstismar

Zihinsel istismar, bir diğer adıyla psikolojik istismar, bir kişinin travmaya yol açabilecek şekilde olumsuz davranışlara maruz kalmasını ifade etmektedir. Bu süreçte bireyde stresin artması yoluyla davranış bozukluğu yaşanabilmektedir. Zihinsel istismarın oluşması, fiziksel veya cinsel istismar ile bağlantılı olabilmektedir. Çocuklar açısından değerlendirildiğinde zihinsel istismar, çocuklara yönelik tehdit ve baskı ortamlarında ortaya çıkabilmektedir. Çocuğun istemediği bir işi yapması sürecinde tehdit ve baskıyla karşılaşması, çocuğun fiziksel istismarının dışında zihinsel olarak

da istismara uğramasına yol açabilmektedir. Fiziksel istismar da psikosomatik semptomlar ile ilişkilidir (Jernbro vd., 2012, s. 324). Diğer bir deyişle fiziksel istismara uğrayan bireyde zihinsel etkiler de oluşabilmektedir. Zihinsel olarak istismara uğrayan çocuklarda, çekingен davranış gösterme, tek başına karar alamama, aşırı heyecan gibi etkiler meydana gelebilmektedir.

2. 3. Cinsel İstismar

Çocuk istismarı aile içerisinde gerçekleşebildiği gibi aile dışındaki ortamlarda da meydana gelebilmektedir. Bu süreçte çocuğun ailesi tarafından zihinsel baskı görmesi veya bakıcısı tarafından fiziksel şiddete maruz kalmasının dışında daha farklı istismara maruz kalması da mümkün olabilmektedir. Bunların başında da cinsel istismar gelmektedir. Çocukların yetişkin bireyler tarafından zorla alıkonarak cinsel istismara maruz kalması, çocuk istismarının yaşanan en tehlikeli boyutlarından birini oluşturmaktadır. İnsan ticareti boyutunda çocukların para karşılığında cinsel yönden istismara maruz kalmaları söz konusu olabilmektedir. Bu süreçte çocuklar para karşılığında farklı ülkelere getirilerek cinsel istismar bağlamında zorla çalıştırılabilmektedir. Cinsel istismar sonucunda mağdur olan çocukların yaşamında ciddi sıkıntıların yaşandığı görülmektedir. Özellikle cinsel istismar çocukların kişilik özellikleri üzerinde etkili olabilmektedir (Igarashi vd., 2010, s. 120). Bu aşamada mağdur çocuk veya ailesi tarafından yaşanan cinsel istismarın gizli tutulması ve çocuğun herhangi bir sağlık ve rehabilitasyon desteğinden mahrum bırakılması, çocuğun ömrü boyunca travma yaşamasına neden olabilmektedir.

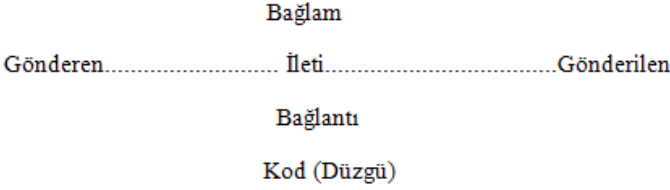
Çocukların cinsel istismarı, aynı zamanda fiziksel ve zihinsel istismara da neden olabilmektedir. Nitekim çocuğa yönelik cinsel istismarda mağdur zihinsel olarak travma yaşayabilmekte ve fail tarafından fiziksel olarak darp edilebilmektedir.

3. Yöntem

Çalışmada nitel araştırma yöntemleri içerisinde yer alan göstergebilimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Gösterge, bir kavramın başka bir kavramın yerine kullanılması ve onu temsil etmesini ifade etmektedir. Göstergeler

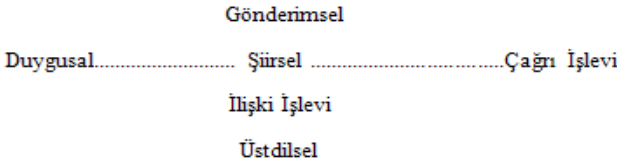
somut olduğu gibi soyut kavramları da içerebilmektedir. Göstergebilim, insanların çevresindekiler ile iletişim kurmak amacıyla göstergelere yükledikleri anlamları ortaya koymaya çalışan bir bilim dalıdır (Guiraud, 2016, s. 17). Göstergebilim, 20. yüzyılda dilbilimciler Ferdinand de Saussure ve Charles Sanders Peirce'nin dilbilimi alanında gerçekleştirdiği çalışmalar ile ortaya çıkmıştır (Sığırcı, 2016, s. 29). İlerleyen dönemde Rus dilbilimci Roman Jakobson (1896-1982) ortaya koyduğu iletişim modeli ile dilbiliminin göstergebilime geçişinde önemli bir rol oynamıştır. Jakobson'un iletişim modelinde gönderen, bağlam, ileti, gönderilen, bağlantı ve kod (düzgü) olmak üzere altı sözlü iletişim etkeni bulunmaktadır (Şekil 1). Bu altı etkenin, duygusal, gönderimsel, çağrı, şiirsel, ilişki ve üstdil olmak üzere altı temel işlevi bulunmaktadır (Şekil 2). Özellikle Jakobson, iletişim sürecinde, gönderen, bağlam ve gönderilenin üç temel işlevi duygusal, gönderimsel ve çağrı işlevleri üzerinde durmuştur.

Şekil 1. Jakobson'a Göre Sözlü İletişimin Etkenleri

(Kaynak: Fiske, 2017, s. 115)

Şekil 2. Jakobson'a Göre Sözlü İletişimin Altı İşlevi

(Kaynak: Fiske, 2017, s. 116)

Duygusal İşlev, iletişim sürecinde doğrudan göndereni ifade etmektedir. Gönderenin statüsü, tutumları ve duyguları açığa vurulmaktadır.

Gönderimsel İşlev, iletişim sürecinin gerçekleştiği bağlamı ifade etmektedir. Diğer bir deyişle gönderenin, gönderilene hangi şartlar altında

nerede, ne zaman ve nasıl gönderdiği ile ilgilenmektedir.

Çağrı İşlevi, iletişim sürecinde doğrudan dinleyiciye odaklanmayı ve dinleyici üzerinden bir etki meydana getirmeyi amaçlamaktadır. Bu süreçte gönderen, mesajın gönderildiği kişide belirli bir değişimin olmasını hedeflemektedir (Rifat, 2013, s. 57).

Jakobson'un iletişim modelinin dışında göstergebilim analizinde ön plana çıkan iki kavram eğretileme ve düzdeğişmedir. Eğretileme, bir sözcüğün dil içerisinde yerleşmiş anlamına yakın, değişik anlamlı başka bir sözcük ile kullanılması sonucu yapılan sapmacadır. Düzdeğişme ise bir parçanın bütünü temsil etmesini ifade etmektedir. Düzdeğişmede bir-biriyle az veya çok bağlantı bulunan iki kavramdan birinin diğeri yerine kullanılması söz konusudur (Guiraud, 2016, s. 145-146).

Çalışma kapsamında belirlenen çocuk istismarını konu alan 8 kamu spotu reklamı, Jakobson'un sözlü iletişimin altı işlevindeki üç temel işlev olan duygusal, gönderimsel ve çağrı işlevi ışığında göstergebilimsel açıdan analiz edilmiştir. Ayrıca spotlar eğretileme ve düzdeğişmeceler üzerinden de ele alınmıştır.

4. Çocuk İstismarını Konu Alan Kamu Spotu Reklamlarının Göstergebilimsel Analizi

Çalışmanın bu kısmında İnsan Ticaretine Karşı Florida Birliği, Kurtarma Ordusu, Birleşmiş Milletler Uluslararası Çocuk Acil Yardım Fonu (UNICEF), Çocukları Kurtarın Vakfı, Çocuk Cinsel İstismarını ve Kaçakçılığını Sonlandırma Kurumu (ECPAT), Kamu Geliştirme Otoritesi, Rio Grande do Norte Yasama Meclisi ve Belo Horizonte Belediyesi tarafından çocuk istismarını konu alan kamu spotu reklamları göstergebilimsel açıdan analiz edilmiştir.

4. 1. İnsan Ticaretine Karşı Florida Birliğinin Kamu Spotu Reklamı

İnsan Ticaretine Karşı Florida Birliği, ABD'nin Florida eyaletinde bulunan insan ticaretinin önlenmesine yönelik faaliyet gösteren bir örgüttür (SFF, 2019). Kampanya posterinde, bir gece kulübünün üzerinde "XXX" yazı-

sına ve elinde oyuncak ayı tutan ışıklandırılmış bir çocuk görseline yer verilmiştir. Posterin altında “Bu kadar açık olsaydı yardımınıza ihtiyacımız olmazdı. İnsan Ticaretine Karşı Florida Birliği stophumantrafficking.org” yazısı bulunmaktadır.

Resim 1. İnsan Ticaretine Karşı Florida Birliğinin Kamu Spotu Reklamı

(Kaynak: SFF, 2019)

Duygusal işlev boyutunda incelediğinde, posterde çocuk istismarlarının gizli şekilde gerçekleştiği için yetkililerin istismarın önlenmesinde yetersiz kalabileceğine vurgu yapılmaktadır. Nitekim posterdeki yazılı kodlarda, çocuk istismarının ortaya çıkarılmasının kolay bir süreç olmadığı, bu aşamada bireylerin desteği olmaksızın istismarın önlenmesinin güç olacağı aktarılmaktadır. Gönderimsel işlev olarak değerlendirildiğinde ise posterde çocukların cinsel istismarının konu edinildiği görülmektedir. Posterde ışıklandırılmış şekilde elinde ayıcığı olan çocuk görseli, bir eğlence mekânında çocukların çalıştırıldığı bağlamını oluşturmaktadır. Bu yolla çocukların uğradıkları cinsel istismara yönelik farkındalık oluşturulmaktadır. Çağrı işlevinde çocukların cinsel istismarının engellenmesinde kitlelerin daha bilinçli olması gerektiği mesajı verilmektedir. Ayrıca çocuk istismarının önlenmesi için bireylerin mutlaka yetkililer ile iş birliğine girmesi gerektiğine vurgu yapılmaktadır. Posterdeki yazılı kodlardan da çocuk istismarının gizli yürütüldüğüne dikkat çekilerek, bireylerin çocuk istismarının önlenmesinde oynayacakları rol üzerinde durulmaktadır. Posterde yer alan elinde oyuncak ayı tutan çocuk, istismar mağduru çocukların

*İnsan Ticaretine Karşı Hazırlanan Uluslararası Kamu Spotu Reklamları:
Çocuk İstismarı Üzerine İnceleme*

eğretilemesini, ışıklandırmaların olduğu yapı da çocuk istismarının meydana geldiğini belirten düzdeğişmeceyi anlatmaktadır.

Tablo 1. İnsan Ticaretine Karşı Florida Birliğinin Kamu Spotu Reklamı

Duygusal İşlev	Çocuk istismarı alenen gerçekleşmediği için yetkililer istismarın önlenmesinde zorluk çekebilmektedir.
Gönderimsel İşlev	Çocuklar, insan tacirlerinin elinde gizli yollardan cinsel istismara maruz kalmaktadır.
Çağrı İşlevi	Çocuk istismarı konusunda insanların bilinçli hareket etmesi ve yetkililer ile iş birliği içerisinde girmesi gerekmektedir.

4. 2. Kurtarma Ordusunun Kamu Spotu Reklamı

Kurtarma Ordusu, yüzün üzerinde ülkede bağış dükkanları ve hayır kuruluşları ile bilinen uluslararası bir yardım organizasyonudur (Salvation Army, 2019). Kampanya posterinde, farklı ırktan ve yaştan dokuz çocuğun bir mağazanın vitrininde ayakta durduğu aktarılmaktadır. Posterde yer alan tüm çocukların üzgün oldukları gösterilmektedir. Çocukların arkasında bulunan afişte “Satılık, 3-6 yaş arası, 7-10 yaş arası, 11-14 yaş arası” yazısı yer almaktadır. Posterin altında ise “İnsan ticareti ciddi bir suçtur. Sömürüyü bitirmemize yardım edin” yazısı bulunmaktadır.

Resim 2. Kurtarma Ordusunun Kamu Spotu Reklamı

(Kaynak: Salvation Army, 2019)

Duygusal işlev boyutunda, posterde çocuk istismarının önemli bir suç olduğu vurgulanmaktadır. Buna karşın çocuk istismarının günümüzde ciddi bir sorun olarak hala sürmekte olduğu aktarılmaktadır. Sorunun çö-

zülmesi konusunda mağdurların halkın desteğine ihtiyacı bulunmaktadır. Gönderimsel işlev olarak posterde çocukların emek veya cinsel sömürüye maruz kaldıklarına yönelik herhangi bir mesaj verilmemektedir. Bu açıdan posterdeki bağlam genel boyutta insan ticareti açısından çocuk istismarına odaklanmaktadır. Posterde çocukların vitrinlerde satılık yazısı altında birer eşya gibi satıldığı vurgulanarak, kitleler üzerinde hüznün duygusu oluşturulması amaçlanmaktadır. Çocukların üzgün olması hüznün duygusunu daha da güçlendirmektedir. Çağrı işlevinde çocukların içinde buldukları zor durumda kitlelerin insan ticaretine karşı harekete geçmesi gerektiği mesajı verilmektedir. Ayrıca posterdeki yazılı kodlardan insan ticaretinin suç olduğu vurgusu üzerinden kitlelerde insan ticaretine karşı duyarlılığın oluşturulması amaçlanmaktadır. Posterde yer alan çocuklar, istismar mağduru çocukların eğretilmesini, satılık yazan vitrin ise çocuk istismarının olduğunu belirten düzdeğişmeceyi anlatmaktadır.

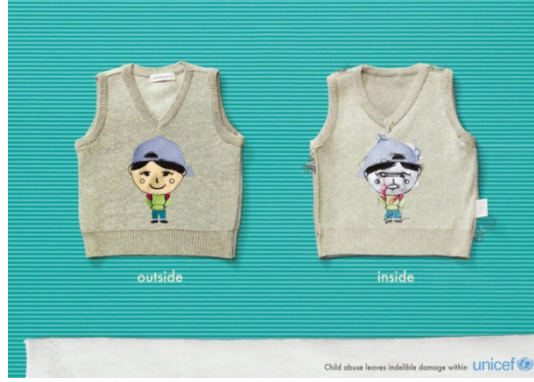
Tablo 2. Kurtarma Ordusunun Kamu Spotu Reklamı

Duygusal İşlev	İnsan ticareti ve çocuk istismarı ciddi bir suçtur ve yetkililerin bu süreçte halkın yardımına ihtiyacı vardır.
Gönderimsel İşlev	Çocuk istismarı sonucunda çocuklar özgürlüklerini kaybetmekte ve köleleştirilmektedir.
Çağrı İşlevi	Çocukların köleliğinin sonlanması için kitlelerin harekete geçmesi gerekmektedir.

4. 3. UNICEF'in Kamu Spotu Reklamı

UNICEF, Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından 11 Aralık 1946'da, İkinci Dünya Savaşı'nda zarar gören ülkelerdeki çocuklara ve annelere acil yiyecek ve sağlık hizmeti sağlamak için kurulmuştur (UNICEF, 2019). UNICEF, günümüzde çocuk istismarına karşı uluslararası alanda faaliyette bulunan en önemli örgütlerin başında gelmektedir. Kampanya posterinde, üzerinde çocuk resmi bulunan iki süveter yer almaktadır. Süveterlerden birinin iç kısmı, diğerinin ise dış kısmı gösterilmektedir. Posterde bulunan ilk süveterin altında "dışında" ve ikinci süveterin altında ise "içinde" yazısı yer almaktadır. Posterin altında "Çocuk istismarı içinde silinmez hasar bırakır" yazısı bulunmaktadır.

Resim 3. UNICEF'in Kamu Spotu Reklamı

(Kaynak: UNICEF, 2019)

Duygusal işlev boyutunda, posterde istismara uğrayan çocukların istismardan nasıl olumsuz etkilendiğine vurgu yapılmaktadır. Posterde çocukların istismardan sonra mutlu görünmesine karşın aslında üzüntü içerisinde olduğu ve yıkım yaşadığı aktarılmaktadır. Gönderimsel işlevde çocuk istismarının boyutu hakkında bilgi verilmemiş, posterde kullanılan iki süveter örneği üzerinden çocuk istismarının olumsuz etkilerine yönelik bağlam oluşturulmuştur. İlk süveterde “dışında” diye vurgulanan aslında çocuğun dış dünyadaki yansımasıdır. İstismara uğrayan çocuk çevresindekiler ile diyalogunda istismarın olumsuz etkilerini yansıtmamaktadır. İkinci süveterde “içinde” diye vurgulanan da çocuğun iç dünyasıdır. Süveterin içindeki çocuk görselinin solgun ve dağınık olması, çocuğun iç dünyasının bir temsili olarak ön plana çıkarılmaktadır. Çağrı işlevinde çocuk istismarına yönelik dolaylı yoldan mesaj verilerek, çocuk istismarı sonucunda çocukların zarar görmemesi gerektiği vurgulanmaktadır. Buna karşın posterdeki görsel ve yazılı kodlar üzerinden çocuk istismarına karşı bireylerin nasıl hareket etmeleri gerektiğine yönelik doğrudan bir mesaj verilmemektedir. Posterde yer alan çocuk resimleri, istismar mağduru çocukların eğretilmesini, süveterlerdeki çocuk resimlerinin değişimi ise çocuk istismarının olumsuz etkilerini belirten düzdeğişmeceyi anlatmaktadır.

Tablo 3. UNICEF'in Kamu Spotu Reklamı

Duygusal İşlev	Çocuklar istismara uğradığında bunu dışarıdan anlamak güçtür, buna karşın içlerinde yıkım yaşarlar.
Gönderimsel İşlev	Çocuk istismarı sonucunda çocuklar zarar görmektedir.
Çağrı İşlevi	Çocukların zarar görmemesi gerekmektedir.

4. 4. Çocukları Kurtarın Vakfının Kamu Spotu Reklamı

Çocukları Kurtarın Vakfı, 1919 yılında çocukların yaşamlarını iyileştirmek, daha iyi eğitim, sağlık ve ekonomik fırsatlar ile afet, savaş ve diğer çatışmalarda acil yardım sağlamak amacıyla kurulmuştur (Save The Children, 2019). Kampanya posterinde, yatakta uzanmış genç bir kız görülmektedir. Posterde genç kızın yorgun ve üzgün olduğu yansıtılmaktadır. Posterin üstünde ise baş aşağı duran bir oda ve üzerini değiştirmekte olan bir erkek aktarılmaktadır. Posterin altında “Dünya baş aşağı. Her yıl 1 milyon çocuk köleliğe kurban gidiyor. Savethechildren.org adresinde çocuk hakları için savaşın” yazısı bulunmaktadır.

Resim 4. Çocukları Kurtarın Vakfının Kamu Spotu Reklamı

(Kaynak: Save The Children, 2019)

Duygusal işlev boyutunda, posterde cinsel istismara maruz kalan çocukların hayatlarının olumsuz yönde etkilendiğine dikkat çekilmeye çalışılmaktadır. İstismara uğrayan çocukların yaşamdan uzaklaştıkları ve mutsuz oldukları aktarılmaktadır. Gönderimsel işlev açısından posterdeki mesajın çocukların cinsel istismarı bağlamında kurgulandığı görülmektedir. Bu amaçla istismara uğrayan çocukların başlarına gelen olumsuzluk-

lara vurgu yapabilmek için görselde, istismara uğrayan çocuk ve yattığı yatak haricinde odada bulunan her şey ters olarak yansıtılmıştır. Böylece istismar mağduru çocukların yaşamlarındaki düzenin tamamen bozulduğu aktarılmaktadır. Çağrı işlevinde çocukların cinsel istismara uğrayarak köleleştirildikleri aktarılarak, hüznün duygusu inşa edilmeye çalışılmıştır. İnşa edilen hüznün duygusuyla birlikte posterde yer alan “çocuk hakları için savaşın” yazılı kodu üzerinden kitlelerin çocuk istismarına karşı yürütülen çalışmalara destek vermesi istenmektedir. Özellikle posterde yer alan rakam üzerinden çocuk istismarının boyutuna dikkat çekilerek, çocuk istismarının önlenmesine yönelik olarak kitlelerin yardım etmesi gerektiği aktarılmaktadır. Posterde yer alan yatağa uzanmış genç kız fotoğrafı, istismar mağduru çocukların eğretilmesini, genç kızın bulunduğu odanın ters durması ise çocuk istismarının olumsuz etkilerini belirten düzdeğişmeceyi anlatmaktadır.

Tablo 4. Çocukları Kurtarın Vakfının Kamu Spotu Reklamı

Duygusal İşlev	Çocukların cinsel istismara uğraması onların tüm hayatını olumsuz yönde etkilemektedir.
Gönderimsel İşlev	Çocuklar, cinsel istismara uğramaktadır.
Çağrı İşlevi	Çocukların köleleştirilmesine karşı kitlelerin mücadele etmesi gerekmektedir.

4. 5. ECPAT’ın Kamu Spotu Reklamı

ECPAT, çocukların cinsel sömürüsüne son vermek için çalışan küresel bir sivil toplum örgütü ağıdır. Çocukların çevrim içi cinsel sömürüsünün önlenmesine, cinsel amaçlı çocuk ticareti ve çocukların seyahat ve turizm endüstrisinde cinsel sömürüsünün durdurulmasına odaklanmaktadır (ECPAT, 2019). Kampanya posterinde, geceleyin küçük bir kızın elindeki çantasıyla bir sokak köşesinde beklediği yansıtılmaktadır. Genç kızın önünde de bir arabanın durduğu ve arabanın içerisindeki kamera açısından kızın yansıtıldığı görülmektedir. Posterde araç içerisinden “Ne kadar?” şeklinde genç kıza soru sorulmaktadır. Genç kız da “7 yıl” şeklinde yanıt vermektedir. Posterin altında “Reşit olmayan biriyle ilişkiye girmek, 7 yıl hapis cezası anlamına gelmektedir” yazısı bulunmaktadır.

Resim 5. ECPAT'ın Kamu Spotu Reklamı

(Kaynak: ECPAT, 2019)

Duygusal işlev boyutunda, çocuk istismarının hapis cezası ile sonuçlanacağına vurgu yapılmaktadır. Bu süreçte çocuk istismarının suç olduğu vurgulanarak, çocuk istismarının önüne geçilmeye çalışılmaktadır. Gönderimsel işlevde posterde çocukların uğradığı cinsel istismar bağlamının oluşturulduğu görülmektedir. Posterde çocukların cinsel istismarına dikkat çekebilmek için çocuğa cinsel istismarda bulunacak kişinin “ne kadar?” sorusuna, “7 yıl” cevabı verilmektedir. Araçtaki kişinin sorusu cinsel istismarın maddi boyutu olurken, küçük kızın verdiği yanıt ise cinsel istismarın aldığı yasal cezayı ifade etmektedir. Çağrı işlevi açısından değerlendirildiğinde posterde kitlelere doğrudan bir mesajın verilmediği görülmektedir. Buna karşın çocuklara yönelik cinsel istismarın cezasının 7 yıl olduğu belirtilerek, kitlelere çocukların cinsel istismarının önemli bir suç olduğu mesajı verilmektedir. Böylece çocukların cinsel istismarına yönelik bilinçli olunması ve çocukların cinsel istismarı ile karşılaşılan durumlarda yetkililer ile temasa geçilmesi gerektiği kitlelere aktarılmaktadır. Posterde yer alan caddede bekleyen genç kız fotoğrafı, istismar mağduru çocukların eğretilmesini, genç kıza yaklaşan araç da çocuk istismarını belirten düz-değişmeceyi anlatmaktadır.

Tablo 5. ECPAT’ın Kamu Spotu Reklamı

Duygusal İşlev	Çocuklara yönelik cinsel istismarda bulunanlar hapis ile cezalandırılmaktadır.
Gönderimsel İşlev	Çocuklar cinsel istismara maruz kalmaktadır.
Çağrı İşlevi	Çocuk istismarına engel olmak için hapis cezası verilmektedir.

4. 6. Kamu Geliştirme Otoritesinin Kamu Spotu Reklamı

Kamu Geliştirme Otoritesi, Dubai hükümetinin sürdürülebilir kalkınmaya ulaşma hedefleri ve ulusal kimliği artıran ve topluluğun katılımını güçlendiren sosyal hizmetler geliştirmek için özel ve kâr amacı gütmeyen sektörlerle etkin ortaklıklar kurmayı, yatırım yapmayı amaçlayan Dubai’deki bir kuruluştur (CDA, 2019). Kampanya posterinde, buruşmuş bir kağıdın üzerinde küçük bir kız çocuğunun fotoğrafının olduğu aktarılmaktadır. Posterdeki kızın mutsuz olduğu yansıtılmaktadır. Posterin altında “Onu ezilmiş bırakan çaresizlik duygusu. Cinsel istismara uğramış çocuklar kendi ailelerine bile söylemekten korkuyorlar” yazısı bulunmaktadır.

Resim 6. Kamu Geliştirme Otoritesinin Kamu Spotu Reklamı

(Kaynak: CDA, 2019)

Duygusal işlev boyutunda, posterde çocuk istismarının çocukların üzerinde ne kadar büyük olumsuzluğa yol açtığı aktarılmaktadır. Posterde çocukların istismara uğradıklarında çevresindekilere bu durumu aktarmak-

tan çekindikleri ve mutsuz bir şekilde yaşadıkları belirtilmektedir. Gönderimsel işlev açısından çocukların cinsel istismara uğradıkları bağlamı üzerinden mesaj verilmektedir. Posterde kızın fotoğrafının yer aldığı yerin buruşuk şekilde yansıtılması ile küçük kızın istismardan sonraki yaşantısına vurgu yapılmaktadır. Kağıdın buruşmuş olması ile küçük kızın hayatının karmaşa içerisine girdiği ve mutsuz olduğu aktarılmaktadır. Çağrı işlevi posterde doğrudan yazılı kodlar üzerinden verilmiş, görseller üzerinden de mesajın kuvvetlendirilmesine çalışılmıştır. Posterde istismara uğrayan çocukların mutsuzluğunun asıl nedeni olarak yaşadıklarını çevresindekilere aktaramamış olmaları gösterilmektedir. Bu aşamada ebeveynlerden çocuklarının yaşadıkları sıkıntıları açık bir şekilde söyleyebilecekleri ortamı sağlamaları istenmektedir. Ebeveynlerin çocukları ile rahat bir iletişim kurduğunda, çocukların başlarına gelen istismarı anlatabileceği ve yaşanan sürecin en az zararlı atlatılmasının sağlanabilmesine çalışılacağı mesajı verilmektedir. Posterde yer alan çocuk fotoğrafı, istismar mağduru çocukların eğretilmesini, posterdeki kağıdın buruşturulması ise çocuk istismarının olumsuz etkilerini belirten düzdeğişmeceyi anlatmaktadır.

Tablo 6. Kamu Geliştirme Otoritesinin Kamu Spotu Reklamı

Duygusal İşlev	Çocuklar cinsel istismara uğradıklarında, hayatları mahvolmakta ve ailelerine bile bu durumu açıklayamamaktadır.
Gönderimsel İşlev	Çocuklar cinsel istismara maruz kalmaktadır.
Çağrı İşlevi	İstismara uğrayan çocukların, ebeveynleri ile rahat iletişim kurabilecekleri ortam oluşturulmalıdır.

4. 7. Rio Grande do Norte Yasama Meclisinin Kamu Spotu Reklamı

Rio Grande do Norte Yasama Meclisi, Brezilya'nın Rio Grande do Norte bölgesinin idari birimini oluşturmaktadır (ALM, 2019). Kampanya posterinde, farklı bilgisayarın başında bir yetişkin birey ve küçük bir çocuğun olduğu aktarılmaktadır. Posterdeki yetişkin birey canavar şeklinde sunulmaktadır. Posterde "Bazı çocuklar için canavarlar var" sloganı kullanılmaktadır. Posterin üstünde "İnternetteki çocuk istismarı ve taciz suçları, özellikle aile izlemesi ile ele alınmaktadır. Uyanık ol. Çocukların ve

*İnsan Ticaretine Karşı Hazırlanan Uluslararası Kamu Spotu Reklamları:
Çocuk İstismarı Üzerine İnceleme*

gençlerin web sitelerine ve sosyal ağlara erişimini izleyin. Dikkatleri bu suça karşı korunma ve mücadelede belirleyicidir” yazısı bulunmaktadır.

Resim 7. Rio Grande do Norte Yasama Meclisinin Kamu Spotu Reklamı

(Kaynak: ALM, 2019)

Duygusal işlev boyutunda, posterde çocukların internet üzerinden maruz kaldıkları istismara dikkat çekmek istenmektedir. Bu süreçte posterde internet üzerinden çocuklara istismarda bulunan kişilerin yol açtığı tehlikeye vurgu yapılmaktadır. Gönderimsel işlevde internet üzerinden neden olunan çocuk cinsel istismarı bağlamında mesajların verildiği görülmektedir. İnternet üzerinden çocuk istismarı sonucunda çocukların uygunsuz görüntüleri çekilebilmekte ve bu görüntüler belirli sitelerde kullanılabilir. Posterde internet üzerinden çocukların istismarının ne kadar büyük bir tehdit olduğunu vurgulayabilmek için çocuk istismarına yol açan kişiler canavar şeklinde sunulmaktadır. Çağrı işlevinde posterde internet üzerinden çocuk istismarının önlenmesi için mesajın doğrudan ebeveynlere verildiği görülmektedir. Posterde, ailelerin internetteki cinsel istismarın önlenmesindeki rolüne vurgu yapılarak çocuklarının internet kullanımını izlemeleri gerektiğinin önemi üzerinde durulmaktadır. Bu süreçte dikkatlerini çocuklarının üzerinden ayırmamaları gerektiği aktarılmaktadır. Posterde yer alan bilgisayar başındaki çocuk görseli, internet üzerinden istismar mağduru olan çocukların eğretilmesini, bilgisayar başında canavar haline gelen adam görseli ise internet üzerinden meydana gelen çocuk istismarını belirten düzdeğişmeceyi anlatmaktadır.

Tablo 7. Rio Grande do Norte Yasama Meclisinin Kamu Spotu Reklamı

Duygusal İşlev	İnternet üzerinden çocuk istismarına yol açanlar, toplum için büyük tehlike arz etmektedir.
Gönderimsel İşlev	Çocuklar internet üzerinden istismara maruz kalmaktadır.
Çağrı İşlevi	İnternet üzerinden çocukların istismara uğramasını engellemek için ebeveynlerin dikkatli olması gerekmektedir.

4. 8. Belo Horizonte Belediyesinin Kamu Spotu Reklamı

Belo Horizonte Belediyesi, Brezilya'daki belediyelerden birini oluşturmaktadır (Prefeitura, 2019). Kampanya posterinde, elinde oyuncak bir ev olan küçük bir kız çocuğu yansıtılmaktadır. Oyuncak evi tutan küçük kızın ağladığı görülmektedir. Küçük kızın elindeki oyuncak evin içerisinde de banyoda küçük bir kız çocuğu ve bir adamın olduğu aktarılmaktadır. Banyonun içindeki adam, küvetin önünde küçük kızın fotoğrafını çekmektedir. Posterin altında "Onun için konuş. Çocuklara cinsel tacizi bildirmek için 100'ü arayın" yazısı bulunmaktadır.

Resim 8. Belo Horizonte Belediyesinin Kamu Spotu Reklamı

(Kaynak: Prefeitura, 2019)

Duygusal işlev boyutunda posterde, çocuk istismarının çocukların hayatları üzerindeki olumsuz etkisine vurgu yapılmaktadır. Posterde çocuk istismarı ile çocukların mutsuzluk içerisinde olduğu aktarılmaktadır.

Gönderimsel işlevde çocukların maruz kaldıkları cinsel istismar bağlamında mesajların verildiği görülmektedir. Bu süreçte çocuğun elinde yer alan oyuncak evde bir adamın küçük bir kızın resimlerini çekmesi, küçük kızın başına gelen cinsel istismarı temsil etmektedir. Küçük kızın istismarın etkisinde kaldığı için oyuncak evin içerisindeki banyo görselinde bile başına gelenleri hatırladığı aktarılmaktadır. Çocuğun üzüntülü olarak aktarılması ile cinsel istismarın çocuklar üzerindeki olumsuz etkisinin yansıtılması hedeflenmektedir. Çağrı işlevinde posterde yer alan ağlayan çocuk yoluyla kitleler üzerinde hüznün duygusu oluşturulmaya çalışılmaktadır. Böylece çocukların cinsel istismarına karşı kitlelerin bilinçli hareket ederek yetkililer ile temas kurması istenmektedir. Posterde yer alan çocuk görseli, istismar mağduru çocukların eğretilmesini, çocuğun elinde tuttuğu oyuncak ev görseli ise çocuk istismarının olumsuz etkilerini belirten düzdeğişmeceyi anlatmaktadır.

Tablo 8. Belo Horizonte Belediyesinin Kamu Spotu Reklamı

Duygusal İşlev	Çocuk istismarı, çocukların hayatlarını olumsuz yönde etkilemektedir.
Gönderimsel İşlev	Çocuklar cinsel istismara maruz kalmaktadır.
Çağrı İşlevi	Bireyler, çocuk istismarına şahit olduklarında vakit kaybetmeden yetkililer ile temas kurmalıdır.

Tartışma

Çalışma kapsamında elde edilen bulgular, ulusal literatürde çocuk istismarının kamu spotu reklamlarındaki sunumunu ortaya koyması bakımından önem taşımaktadır. Kamu spotunda göstergebilimsel açıdan ele alınan iletilerin, yalnızca hüznün duygusu inşasında oluşturulduğu ve kitlelerin hüznün duygusu üzerinden etkilenmeye çalışıldığı görülmektedir. Buna karşın kamu spotu reklamlarında hüznün duygusunun haricinde korku, coşku, mizah gibi farklı duygular üzerinden de mesajlar oluşturulabilmektedir. Ayrıca spotlarda ulusal ve uluslararası alanda çocuk istismarına yönelik istatistiki bilgilerden yararlanılması, kitlelere çocuk istismarının boyutunu göstermesi açısından yararlı olabilecektir.

Ulusal alanda yapılan akademik çalışmalarda çocuk istismarının bilgi düzeyi ve farkındalık boyutunda incelendiği görülmektedir (Koçak

ve Büyükgönenç, 2011; Arıkan, 2000; Keser vd., 2010; Gölge vd., 2012; Sağır ve Gözler, 2013; Kara vd., 2014; Dilsiz ve Mağden, 2015; Aksel ve Irmak, 2015; Üstündağ vd. 2015; Yılmaz ve Çalışkan, 2015). Diğer yandan çocuk istismarını sağlık boyutunda inceleyen çalışmalar da bulunmaktadır (Taner ve Gökler, 2004; Ayvaz ve Aksoy, 2004; Demirci vd., 2008; Turla, 2010; Karanfil vd., 2011; Soylu vd., 2012; İmren vd., 2013; Dönmez vd., 2014; Ayraller Taner vd., 2015; Kaya, 2015). Mevcut çalışma ile de kamu spotu reklamlarının çocuk istismarı konusunda kitlelerin bilgi düzeyini arttırmadaki rolü ve çocukların sağlığı üzerinde çocuk istismarının yol açtığı olumsuz etkilerin sunumu açıklanmaya çalışılmıştır.

Sonuç

Çalışmada incelenen kamu spotu reklamlarında çocuk istismarıyla ilgili olarak birbirleriyle benzer mesajların verildiği ortaya çıkmıştır. Spotlarda çocuk istismarı boyutunun genel olarak cinsel sömürü üzerine odaklandığı ve cinsel sömürünün çocuklar üzerinde yol açtığı olumsuzlukların vurgulandığı görülmüştür. Spotlardaki görsel kodlar üzerinden çocukların mağduriyetinin hüznün duygusu oluşturularak anlatıldığı ve oluşturulan hüznün duygusuyla birlikte insanların çocuk istismarına karşı harekete geçmesinin amaçlandığı ortaya çıkarılmıştır. Spotlarda meydana getirilen hüznün duygusu ekseninde, kitlelerde çocuk istismarına karşı duyarlılık oluşturulması amaçlanmıştır. Spotlarda mesajın genel olarak toplumun bütününe verildiği, buna karşın kimi spotlarda da özellikle ebeveynler özelinde mesajların iletildiği görülmüştür.

Spotlardaki temel amacın toplum genelinde çocuk istismarına yönelik farkındalık oluşturulması olduğu ortaya çıkmıştır. Posterler üzerinden verilen mesajlarda çocuk istismarının önlenmesinde yetkililerin tek başına yetersiz kalabileceği ve bu süreçte mutlaka toplumun da çocuk istismarına karşı yetkililer ile ortak hareket etmesi gerektiği vurgulanmıştır. Bu açıdan spotlarda genel olarak kitlelerin çocuk istismarına yönelik verdiği desteğin önemi üzerinde durulduğu görülmüştür. Diğer yandan spotlarda çocukların uğradıkları istismara karşı suskun kalmamaları için ebeveynlerin çocukları ile rahat bir iletişim ortamı kurması telkin edilmiştir.

*İnsan Ticaretine Karşı Hazırlanan Uluslararası Kamu Spotu Reklamları:
Çocuk İstismarı Üzerine İnceleme*

Spotlarda doğrudan çocuk fotoğrafları üzerinden kampanya mesajları iletmeye çalışılmıştır. Buna karşın kimi kampanyalarda çocukları temsil eden resim ve görsellere de yer verildiği görülmüştür. Kampanyaların 7'sinde hüznün duygusu, 1'inde ise korku duygusu üzerinden kitlelerin çocuk istismarına karşı harekete geçmesi amaçlanmıştır. Bu aşamada genel olarak kampanyalarda çocuk istismarının yol açtığı cezaların kitlelere doğrudan aktarılmadığı görülmüştür. Kampanyalarda genel olarak kitlelere çocuk istismarının yol açtığı olumsuz etkilerin dışı yansıyandan çok daha derin ve büyük olduğu mesajı verilmeye çalışılmıştır. Bu yolla kamuoyunda çocuk istismarının toplum nezdinde yol açtığı tahribatın ne derece büyük olduğuna yönelik algı oluşturulmak istenmiştir. Kampanyalarda çocuk istismarının olumsuz etkisinin gücü vurgulanarak, kitlelerin çocuk istismarına karşı daha duyarlı hareket etmesinin amaçlandığı ortaya çıkarılmıştır.

Çalışmada insan ticareti boyutunda çocuk istismarını konu alan kamu spotu reklamlarında verilmek istenen mesajlar ortaya konmaya çalışılmıştır. Çalışma, kamu spotu reklamları açısından çocuk istismarı ile ilgili literatürdeki boşluğu doldurması bakımından önem taşımaktadır. Buna karşın çalışmada elde edilen bulgular, kamu spotu reklamlarının çocuk istismarı ile ilgili olarak kitlelerde ne gibi bir etki bıraktığını ortaya koyamamaktadır. Bu açıdan gelecek çalışmaların kamu spotu reklamlarının, çocuk istismarının önlenmesine yönelik kitleler üzerindeki etkisini ölçen uygulama çalışmalarına yönelmesi, çocuk istismarıyla ilgili alana katkı sağlayacaktır.

Kaynakça

Afifi, T. O., MacMillan, H. L., Boyle, M., Taillieu, T., Cheung, K., & Sareen, J. (2014). Child Abuse and Mental Disorders in Canada. *Cmaj*, 186(9), 324-332.

Aksel, Ş., & Irmak, T. Y. (2015). Çocuk Cinsel İstismarı Konusunda Öğretmenlerin Bilgi ve Deneyimleri. *Ege Eğitim Dergisi*, 373-391.

ALM (2019). “Rio Grande do Norte Yasama Meclisi”, <http://www.al.rn.gov.br/portal/home>, Erişim Tarihi: 31.08.2019.

Al Odhayani, A., Watson, W. J., & Watson, L. (2013). Behavioural Consequences of Child Abuse. *Canadian Family Physician*, 59(8), 831-836.

Annerbäck, E. M., Svedin, C. G., & Gustafsson, P. A. (2010). Characteristic Features of Severe Child Physical Abuse—A Multi-Informant Approach. *Journal of Family Violence*, 25(2), 165-172.

Arıkan, D., Yaman, S., & Çelebioğlu, A. (2000). Çocuk İhmali ve İstismarı Konusunda Hemşirelerin Bilgileri. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 3(2), 29-35.

Aydin, B., Akbas, S., Turla, A., Dundar, C., Yuce, M., & Karabekiroglu, K. (2015). Child Sexual Abuse in Turkey: an Analysis of 1002 Cases. *Journal of Forensic Sciences*, 60(1), 61-65.

Ayraller Taner, H., Çetin, F. H., Işık, Y., & İşeri, E. (2015). Cinsel İstismara Uğrayan Çocuk ve Ergenlerde Psikopatoloji ve İlişkili Risk Etkenleri. *Anatolian Journal of Psychiatry/Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 16(4), 294-300.

Ayvaz, M., & Aksoy, M. C. (2004). Çocuk İstismarı ve İhmali: Ortopedik Yönleri. *Acta Medica*, 35(1), 27-33.

Barth, J., Bermetz, L., Heim, E., Trelle, S., & Tonia, T. (2013). The Current Prevalence of Child Sexual Abuse Worldwide: a Systematic Review and Meta-Analysis. *International journal of Public Health*, 58(3), 469-483.

Breiner, S. J. (2013). *Slaughter of the Innocents: Child Abuse through the Ages and Today*. Germany: Springer.

*İnsan Ticaretine Karşı Hazırlanan Uluslararası Kamu Spotu Reklamları:
Çocuk İstismarı Üzerine İnceleme*

- Bywaters, P., Bunting, L., Davidson, G., Hanratty, J., Mason, W., McCartan, C., & Steils, N. (2016). *The Relationship between Poverty, Child Abuse and Neglect: An Evidence Review*. York: Joseph Rowntree Foundation.
- Cashmore, J., & Shackel, R. (2013). *The Long-Term Effects of Child Sexual Abuse* (p. 11). Melbourne: Australian Institute of Family Studies.
- Caslini, M., Bartoli, F., Crocamo, C., Dakanalis, A., Clerici, M., & Carrà, G. (2016). Disentangling the Association between Child Abuse and Eating Disorders: a Systematic Review and Meta-Analysis. *Psychosomatic Medicine*, 78(1), 79-90.
- CDA (2019). “Kamu Geliştirme Otoritesi”, <https://www.cda.gov.ae/en/pages/default.aspx>, Erişim Tarihi: 31.08.2019.
- Chan, K. L., Yan, E., Brownridge, D. A., & Ip, P. (2013). Associating Child Sexual Abuse with Child Victimization in China. *The Journal of Pediatrics*, 162(5), 1028-1034.
- Conley, A., & Duerr Berrick, J. (2010). Community-Based Child Abuse Prevention: Outcomes Associated with a Differential Response Program in California. *Child Maltreatment*, 15(4), 282-292.
- Demirci, Ş., Doğan, K. H., Erkol, Z., & Deniz, İ. (2008). Konya’da Cinsel İstismar Yönünden Muayenesi Yapılan Çocuk Olguların Değerlendirilmesi. *Türkiye Klinikleri Journal of Forensic Medicine and Forensic Sciences*, 5(2), 43-49.
- Dilsiz, H., & Mağden, D. (2015). Öğretmenlerin Çocuk İstismar ve İhmali Konusunda Bilgi ve Risk Tanıma Düzeylerinin Tespit Edilmesi. *Hacettepe University Faculty of Health Sciences Journal*, 2, 678-694.
- Dönmez, Y. E., Soylu, N., Özcan, Ö. Ö., Yüksel, T., Demir, A. Ç., Bayhan, P. Ç., & Miniksar, D. Y. (2014). Cinsel İstismar Mağduru Çocuk ve Ergen Olgularımızın Sosyodemografik ve Klinik Özellikleri. *Journal of Turgut Ozal Medical Center*, 21(1), 44-48.
- ECPAT (2019). “ECPAT Kurumu”, <https://www.ecpat.org>, Erişim Tarihi: 31.08.2019.

Fiske, J. (2017). İletişim Çalışmalarına Giriş, Çev: Süleyman İrvan, 5. Baskım, Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.

Fontes, L. A., & Plummer, C. (2010). Cultural Issues in Disclosures of Child Sexual Abuse. *Journal of Child Sexual Abuse*, 19(5), 491-518.

Gölge, Z. B., Hamzaoglu, N., & Türk, B. (2012). Sağlık Çalışanlarının Çocuk İstismarı ve İhmal Konusundaki Farkındalık Düzeylerinin Ölçülmesi, *Adli Tıp Dergisi*, 26(2), 86-96.

Guiraud, P. (2016). *Göstergebilim*, Çev., Mehmet Yalçın. 3. Baskı, Ankara: İmge Kitabevi.

Heim, C., Shugart, M., Craighead, W. E., & Nemeroff, C. B. (2010). Neurobiological and Psychiatric Consequences of Child Abuse and Neglect. *Developmental Psychobiology*, 52(7), 671-690.

Hornor, G. (2010). Child Sexual Abuse: Consequences and Implications. *Journal of Pediatric Health Care*, 24(6), 358-364.

Igarashi, H., Hasui, C., Uji, M., Shono, M., Nagata, T., & Kitamura, T. (2010). Effects of Child Abuse History on Borderline Personality Traits, Negative Life Events, and Depression: A Study Among a University Student Population in Japan. *Psychiatry Research*, 180(2-3), 120-125.

ILO (2019). “Uluslararası Çalışma Örgütü’nün İnsan Ticareti İstatistiki”, <https://www.ilo.org/global/topics/forced-labour/lang--en/index.htm>, Erişim Tarihi: 01.09.2019.

İmren, S. G., Ayaz, A., Yusufoglu, C., & Arman, A. R. (2013). Cinsel İstismara Uğrayan Çocuk ve Ergenlerde Klinik Özellikler ve İntihar Girişimi ile İlişkili Risk Etmenleri. *Marmara Medical Journal*, 26(1), 11-16.

Jernbro, C., Svensson, B., Tindberg, Y., & Janson, S. (2012). Multiple Psychosomatic Symptoms can Indicate Child Physical Abuse—Results from a Study of Swedish Schoolchildren. *Acta Paediatrica*, 101(3), 324-329.

Ji, K., & Finkelhor, D. (2015). A Meta-Analysis of Child Physical Abuse Prevalence in China. *Child Abuse & Neglect*, 43, 61-72.

*İnsan Ticaretine Karşı Hazırlanan Uluslararası Kamu Spotu Reklamları:
Çocuk İstismarı Üzerine İnceleme*

Kara, Ö., Çalışkan, D., & Suskan, E. (2014). Ankara İlinde Görev Yapan Çocuk Asistanları, Uzmanları ve Pratisyen Doktorların Çocuk İstismarı ve İhmali Konusunda Bilgi Düzeyleri ve Yaklaşımlarının Karşılaştırılması. *Türk Ped Arş*, 49, 57-65.

Karanfil, R., Akçan, R., & Orhan, Ö. (2011). Çocuğun Cinsel İstismarı İle İlgili Asılsız İddialar ve Paranoid Bozukluk: İki Olgu Sunumu. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 22(1), 1-5.

Katz, C., Hershkowitz, I., Malloy, L. C., Lamb, M. E., Atabaki, A., & Spindler, S. (2012). Non-Verbal Behavior of Children Who Disclose or do not Disclose Child Abuse in Investigative Interviews. *Child Abuse & Neglect*, 36(1), 12-20.

Kaya, A., Karadayı, B., Uygun, S., Karadayı, Ş., & Afşin, H. (2015). Acil Servislerde Isırık İzlerinin Çocuk İstismarı Açısından Değerlendirilmesi. *Medical Bulletin of Haseki/Haseki Tip Bulteni*, 53(3), 181-186.

Keser, N., Odabaş, E., & Elibüyük, S. (2010). Ana-Babaların Çocuk İstismarı ve İhmali Konusundaki Bilgi Düzeylerinin İncelenmesi. *Türkiye Çocuk Hastalıkları Dergisi*, 4(3), 150-157.

Kimbrough, E., Magyari, T., Langenberg, P., Chesney, M., & Berman, B. (2010). Mindfulness Intervention for Child Abuse Survivors. *Journal of Clinical Psychology*, 66(1), 17-33.

Klevens, J., Barnett, S. B. L., Florence, C., & Moore, D. (2015). Exploring Policies for the Reduction of Child Physical Abuse and Neglect. *Child Abuse & Neglect*, 40, 1-11.

Koçak, C., & Büyükgönenc, L. (2011). Toplumdaki Bireylerin Çocuk İstismarı ve İhmaline Yönelik Bilgi ve Görüşleri. *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 4(1), 89-104.

Lalor, K., & McElvaney, R. (2010). Child Sexual Abuse, Links to Later Sexual Exploitation/High-Risk Sexual Behavior, and Prevention/Treatment Programs. *Trauma, Violence, & Abuse*, 11(4), 159-177.

MacMillan, H. L., Tanaka, M., Duku, E., Vaillancourt, T., & Boyle, M.

H. (2013). Child Physical and Sexual Abuse in a Community Sample of Young Adults: Results from the Ontario Child Health Study. *Child Abuse & Neglect*, 37(1), 14-21.

Manchikanti Gómez, A. (2011). Testing the Cycle of Violence Hypothesis: Child Abuse and Adolescent Dating Violence as Predictors of Intimate Partner Violence in Young Adulthood. *Youth & Society*, 43(1), 171-192.

Maniglio, R. (2011). The Role of Child Sexual Abuse in the Etiology of Suicide and Non-Suicidal Self-Injury. *Acta Psychiatrica Scandinavica*, 124(1), 30-41.

Martin, J., & Alaggia, R. (2013). Sexual Abuse Images in Cyberspace: Expanding the Ecology of the Child. *Journal of Child Sexual Abuse*, 22(4), 398-415.

Mendelson, T., & Letourneau, E. J. (2015). Parent-Focused Prevention of Child Sexual Abuse. *Prevention Science*, 16(6), 844-852.

Moylan, C. A., Herrenkohl, T. I., Sousa, C., Tajima, E. A., Herrenkohl, R. C., & Russo, M. J. (2010). The Effects of Child Abuse and Exposure to Domestic Violence on Adolescent Internalizing and Externalizing Behavior Problems. *Journal of Family Violence*, 25(1), 53-63.

Nemeroff, C. B. (2016). Paradise Lost: the Neurobiological and Clinical Consequences of Child Abuse and Neglect. *Neuron*, 89(5), 892-909.

PBC (2019). "Çocuk İstismarı İstatistik", [https:// www. pbc2019 .org/ protection -of- minors /child -abuse- on- the- global- level](https://www.pbc2019.org/protection-of-minors/child-abuse-on-the-global-level), Erişim Tarihi: 31.08.2019.

Pérez-Fuentes, G., Olsson, M., Villegas, L., Morcillo, C., Wang, S., & Blanco, C. (2013). Prevalence and Correlates of Child Sexual Abuse: a National Study. *Comprehensive Psychiatry*, 54(1), 16-27.

Powell, A. (2018). *Paedophiles, Child Abuse and the Internet: a Practical Guide to Identification, Action and Prevention*. The United States: CRC Press.

*İnsan Ticaretine Karşı Hazırlanan Uluslararası Kamu Spotu Reklamları:
Çocuk İstismarı Üzerine İnceleme*

- Pösö, T. (2011). Combatting Child Abuse in Finland: From Family to Child-Centered Orientation. Child Protection Systems. *International Trends and Orientations*, 112-130.
- Prefeitura (2019). “Belo Horizonte Belediyesi”, [https:// prefeitura. pbh. gov. br](https://prefeitura.pbh.gov.br), Erişim Tarihi: 31.08.2019.
- Rifat, M. (2013). *Açıklamalı Göstergibilim Sözlüğü: Kavramlar, Yöntemler, Kuramcılar, Okullar*. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Robboy, J., & Anderson, K. G. (2011). Intergenerational Child Abuse and Coping. *Journal of Interpersonal Violence*, 26(17), 3526-3541.
- Sağır, M., & Gözler, A. (2013). Sınıf Öğretmenlerinin Çocuk İstismarı ve İhmaline Yönelik Görüşleri ve Farkındalık Düzeyleri. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 3(5), 67-102.
- Salvation Army (2019). “Kurtarma Ordusu”, [https://www. salvationarmy. org/](https://www.salvationarmy.org/), Erişim Tarihi: 31.08.2019.
- Save The Children (2019). “Çocukları Kurtarın Vakfı”, [https:// www. sa- vethechildren. net](https://www.savethechildren.net), Erişim Tarihi: 31.08.2019.
- SFF (2019). “İnsan Ticareti’ne Karşı Florida Birliği”, [https:// slavefreeflo- rida. org/](https://slavefreeflorida.org/), Erişim Tarihi: 31.08.2019.
- Sığırcı, İ. (2016). *Göstergibilim Uygulamaları, Metinleri, Görselleri ve Olayları Okuma*, Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Smallbone, S., Marshall, W. L., & Wortley, R. (2013). *Preventing Child Sexual Abuse: Evidence, Policy and Practice*. London: Willan.
- Sousa, C., Herrenkohl, T. I., Moylan, C. A., Tajima, E. A., Klika, J. B., Herrenkohl, R. C., & Russo, M. J. (2011). Longitudinal Study on the Effects of Child Abuse and Children’s Exposure to Domestic Violence, Parent-Child Attachments, and Antisocial Behavior in Adolescence. *Journal of Interpersonal Violence*, 26(1), 111-136.
- Soylu, N., Şentürk Pılan, B., Ayaz, M., & Sönmez, S. (2012). Cinsel İstismar Mağduru Çocuk ve Ergenlerde Ruh Sağlığını Etkileyen Etkenlerin

Araştırılması. *Anatolian Journal of Psychiatry/Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 13(4), 292-298.

Stalker, K., & McArthur, K. (2012). Child Abuse, Child Protection and Disabled Children: A Review of Recent Research. *Child Abuse Review*, 21(1), 24-40.

Stein, A. (2013). *Prologue to Violence: Child Abuse, Dissociation, and Crime*. The United Kingdom: Routledge.

Sugaya, L., Hasin, D. S., Olfson, M., Lin, K. H., Grant, B. F., & Blanco, C. (2012). Child Physical Abuse and Adult Mental Health: a National Study. *Journal of Traumatic Stress*, 25(4), 384-392.

Taner, Y., & Gökler, B. (2004). Çocuk İstismarı ve İhmali: Psikiyatrik Yönleri. *Acta Medica*, 35(2), 82-86.

Tiyyagura, G., Gawel, M., Koziel, J. R., Asnes, A., & Bechtel, K. (2015). Barriers and Facilitators to Detecting Child Abuse and Neglect in General Emergency Departments. *Annals of Emergency Medicine*, 66(5), 447-454.

Turla, A. (2010). Çocuk İstismarı ve İhtimali Olgularında Tıbbi Yaklaşım. *Journal of Experimental and Clinical Medicine*, 19(4), 291-300.

UNICEF (2019). “UNICEF’in Kamu Spotu Reklamı”, [https:// www. unicef. org](https://www.unicef.org), Erişim Tarihi: 31.08.2019.

Üstündağ, A., Şenol, F., & Mağden, D. (2015). Ebeveynler Çocuk İstismarına Yönelik Bilgi Düzeylerinin Belirlenmesi ve Bilinçlendirilmesi. *Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 212-227.

WHO (2019a). “Çocuk İstismarı”, [https:// www. who. int/ news- room / fact -sheets /detail /child -maltreatment](https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/child-maltreatment), Erişim Tarihi: 02.09.2019.

WHO (2019b). “Çocuk İstismarında Şiddet, Yaralanma ve Önleme”, [https:// www. who. int/ violence _injury _prevention /violence /child/ en/](https://www.who.int/violence_injury_prevention/violence/child/en/), Erişim Tarihi: 02.09.2019.

Yılmaz, B., & Çalışkan, D. (2015). Bir Hastanede Çalışan Hemşirelerin Çocuk İhmal ve İstismarına Yönelik Bilgi ve Yaklaşımlarının İncelenmesi.

*İnsan Ticaretine Karşı Hazırlanan Uluslararası Kamu Spotu Reklamları:
Çocuk İstismarı Üzerine İnceleme*

Sağlık Akademisi Kastamonu, 4(2), 1-15.

Zeuthen, K., & Hagelskjær, M. (2013). Prevention of Child Sexual Abuse: Analysis and Discussion of the Field. *Journal of Child Sexual Abuse*, 22(6), 742-760.